Floravaktarna i Skåne Rapporterar

Skogssvingel i Skåne

Göran Mattiasson

Vid det förberedande mötet av årets Floraväktarverksamhet i Skåne den 9 januari 2014 tittade Åke, ordföranden i Lunds Botaniska Förening på mig och sa ”Du får ta hand om skogssvingel i år – det blir utmärkt. Bra!” och så var den frågan avgjord!

Växtplatser i Skåne

Det är 50 år sedan jag första gången såg skogssvingel. Det var 1964 under inventeringen av Skånes Flora, som min bror hittade stora bestånd av det sällsynta gräset med vintergröna blad i bokskogarna i Öved. En upptäckt som vi andra, som inventerade intilliggande socknar, besökte för att se och lära!

Det oftast kraftigt tuvade och meterhöga gräset är rapporterat från totalt 25 platser i Skåne och finns idag på 22 av dessa med ett 50-tal större och mindre förekomster (se bilaga). På två av platserna har gräset uppenbarligen inkommit i gräsfröblandning. Upptäckter av nya växtplatser med arten har alltid betraktats som ett fint fynd av en stor raritet. År 1900 var skogssvingel endast känd från två platser i Skåne och 1940 hade antalet ökat till tre. Antalet lokaler har därefter ökat särskilt under de två inventeringar av Skånes flora som genomförts, först 1939–1972 och därefter 1989–2005. Jörg Brunets undersökningar av bredbladiga lundgräs 1990–1994 har varit viktiga för kunskapen om skogssvingel i Skåne. Resultaten av hans undersökningar ger en aktuell bild av artens utbredning och ekologi, finns redovisade i Svensk Botanisk Tidskrift 1994 och gäller i allt väsentligt fortfarande.

En ny förekomst har noterats i sen tid (upptäckt 1992, redovisad i Floran i Skåne 2007), spridd från en intilliggande odling av skogssvingel i Hässleholms kommun men är idag försvunnen. De nya plantorna blev överkörda av maskiner i skogsbruket och försvann. Skogssvingel, som är insådd eller gräsfröinkomling, redovisas från 2 lokaler, Rosenlund och Ovesholm, men behandlas i övrigt inte i denna artikel.

Bild 1. Skogssvingel i blom i övre delen av sluttningen bokskogen i Havgård. Växtplats, kraftig tuvbildning, grön året runt och vippans böjda form skiljer gräset från alla andra svenska arter. Foto: Göran Mattiasson 2014-08-06.

Efter 2014 års Floraväktarundersökning kan jag konstatera att flera nya små växtplatser med skogssvingel upptäckts under sommaren, ofta i närheten av redan kända bestånd. Skogssvingel har under lång tid uppenbart förbisetts genom sitt val av skuggiga, steniga branter och otillgängliga växtplatser i nära anslutning till vattendrag. Det är ingenting som talar för att arten är under spridning utan det handlar om att gamla växtplatser upptäckts. Tuvorna av skogssvingel bekräftar att det genomgående handlar om äldre individ, mycket livskraftiga plantor som levt många decennier på sina växtplatser, företrädesvis i gamla bok- och ädellövskogar. Skogssvingel är en utmärkt indikator på skog med lång kontinuitet. Om nya växtplatser med skogssvingel ska sökas i Skåne bör undersökningarna inriktas mot kuperad terräng och steniga branter i äldre lövskogar nära vattendrag utanför rena urbergsområden.

Faktaruta – Skogssvingel i Sverige

Första fyndet av skogssvingel i Sverige gjordes på Halleberg i Västergötland 1841. I Skåne hittades skogssvingel första gången i Frualid 1850.

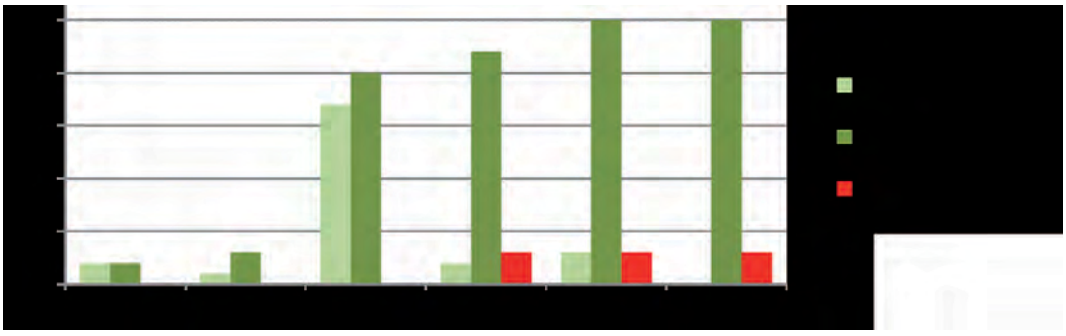
Skogssvingelns huvudutbredningsområde är koncentrerat till sydvästra Sverige i Bohuslän (cirka 50 lokaler) och Dalsland (drygt 100 lokaler). Sveriges största bestånd av skogssvingel finns sannolikt i Dalsland. I övrigt är arten att betrakta som mycket sällsynt och är funnen i Skåne (20), Blekinge (utgången), Småland (16), Västergötland, Östergötland, Värmland, Närke, Västmanland, Södermanland, Uppland, Dalarna, Gästrikland, Hälsingland och Ångermanland.

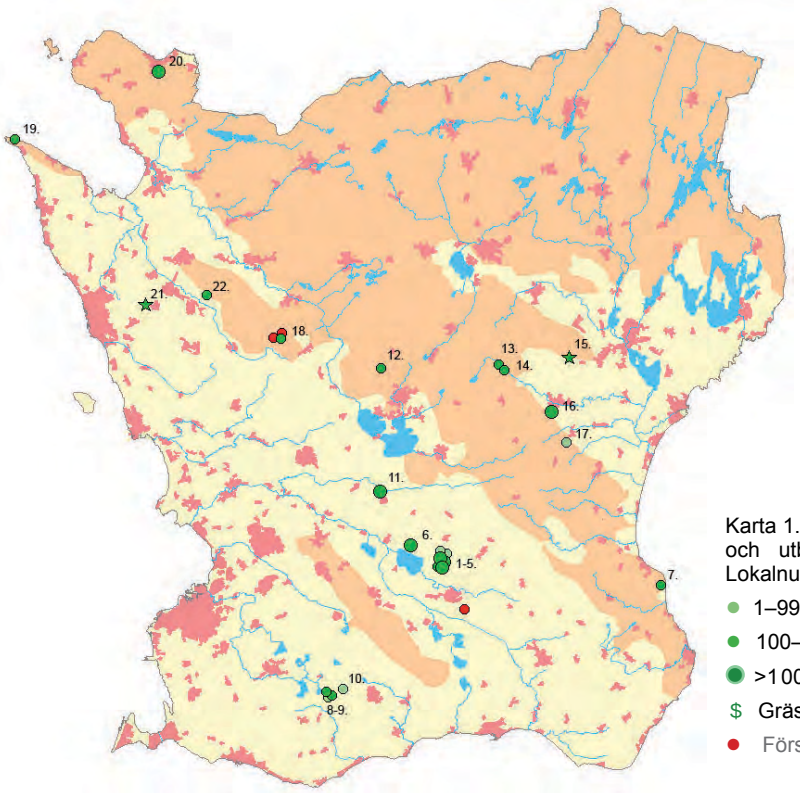
Skogssvingel tillhör kategorin sårbara arter och har inte sin framtid säkrad i landet. (ArtDatabanken, Artfaktablad och Sveriges Rödlista 2015).

Miljökrav

”Skogssvingelns förekomst på branta nordsluttningar, ofta i närhet av öppet vatten, tyder på artens känslighet mot torra förhållanden. Dess svagt utbildade, ytnära rotsystem tycks inte klara av torka i markens ytskikt. Å andra sidan verkar skogssvingel kräva god tillgång av syre till rötterna, den kan nämligen inte växa på fuktig mark. Dessa två faktorer gör skogssvingel till en typisk ’skogsväxt’ som behöver den ’utjämnande’ verkan av ett väl slutet trädskikt. Avverkning har därför förmodligen negativa konsekvenser för artens överlevnad. På kort sikt kan dock ökat ljusinflöde genom gallring öka artens fröproduktion enormt. Naturlig föryngring genom frön har emellertid observerats mycket sporadiskt, medan väl etablerade tuvor tycks kunna bli mycket gamla. Skogssvingel växer i fält ofta på jordar med pH (H_2O) mellan 4,1 och 4,5 och verkar inte vara så försurningskänslig. Det är i detta fall snarare det moderna skogsbruket, som hotar arten genom kalavverkning. Med hänsyn till artens sällsynthet borde därför skogsbestånd med skogssvingelpopulationer undantas från kalavverkning”. (Jörg Brunet, 1991 i en promemoria om skogssvingel).

Diagram 1. Antalet nya, kända och utgångna lokaler för skogssvingel sedan 1850. 1939–1972 inventering av Skånes flora (1:a inventeringen), Jörg Brunets undersökning av skogssvingel i Skåne samt 1989–2005 inventering av Skånes flora (2:a inventeringen).

Karta 1. Skogssvingelns förekomst och utbredning i Skåne 2014. Lokalnummer enl. bilaga s. 15.

- 1–99 tuvor.
- 100–999 tuvor.
- >1 000 tuvor.
- $ Gräsfröinkomling.
- Försvunnen.

Floraväktarundersökningen 2014

Som floraväktare av skogssvingel fick jag 2014 tillfälle att besöka skogsområden utspridda över större delen av landskapet. Det handlar om några av Sveriges och Skånes finaste och mest värdefulla naturområden – botaniska pärlor! Två nationalparker (Stenshuvud och Söderåsen), 8 naturreservat (Kullaberg, Lyadalen på Hallandsåsen, Åvarp på Söderåsen, Duckarp och Råbockarp i Vramsåns dalgång, Klintabäcken söder om Tollarp, Åbjär vid Söndre å på Linderödsåsens nordöstra sida, Borstbäcken i Öved och Rövarkulan vid Bråån) samt några av landets artrikaste ängs- och ädellövskogar i Öved och kring Kullatorpet och Havgård väster om Skurup. Två slott och herresäten, Ovesholm och Rosentorp, har besökts. Arten finns därutöver på ytterligare ett par platser. Mer än hälften av skogssvingelns växtplatser ingår i Skånes naturskyddade områden. Skogssvingel har verkligen valt sina växtplatser i Skåne med omsorg!

Sammanfattningsvis har jag återfunnit skogssvingel på 20 av de totalt 23 platser - enligt mina avgränsningar av spontant förekommande växtlokaler - som rapporterats i Skåne. Felaktiga rapporter eller fyndplatser, som inte bedömts som spontana eller trovärdiga är uteslutna. Hit hör bland annat äldre rapporterade förekomster från Hörte skog (1923) i Skurup, Svedberga kulle (1926) i Helsingborg, Knutstorp och Torrlösa (1920-talet) i Svalöv, Citadellet i Landskrona (gräsfröinkomling i park 1946–60 och utgången 1961) och Vitemölla i Simrishamn (1948, felaktig uppgift enligt inventeraren själv). Jörg Brunet gjorde samma bedömning 1994. Min undersökning har visat att kraftigt tuvade exemplar av piprör och rörsvingel felaktigt rapporterats som skogssvingel från ett par platser under 2011. De som säger sig ha hittat skogssvingel bekräftar idag att det är piprör. Alla huvudbestånd av skogssvingel i Skåne, som upptäckts sedan första fyndet gjor-

des 1850 i Frualid finns fortfarande kvar med undantag av tre fynd från början av 1940-talet som varit försvunna sedan länge och som aldrig återfunnits trots intensivt sökande (två fynd i dalgångarna på Söderåsens branter samt ett fynd i Fyledalen). Nya fynd utanför redan etablerade växtplatser är extremt sällsynt, vilket visar att arten har stora spridningssvårigheter.

Start den 24 mars 2014

Årets floraväktarstart ägde för min del rum i solsken och vackert väder. Vintern hade varit närmast snöfri och mild. Skogssvingel, som är en fleråriga art med vintergröna blad, kan under sådana förhållanden sökas med framgång praktiskt taget året runt. Genom sina vackert mörkgröna glänsande blad, sitt växtsätt med kraftig tuvbildning (bild 2), med gulgrå, skivlösa slidor vid skottbasen liksom sin beståndsbildande samling av tuvor (bild 3) är skogssvingel ett karakteristiskt gräs som är lätt att känna igen. Att på torrare skogsmark, där tillväxten är svag, identifiera former av arten som inte är utpräglat tuvbildande utan består av en samling blad tryckta mot marken (bild 4) kräver större erfarenhet. Dessa former växer på torrare mark där tillväxten är svag eller obefintlig, på fuktigare mark ofta tillsammans med typiska tuvbildande exemplar. Många av artens växtplatser är så mörka och skuggiga att arten praktiskt taget enbart uppträder i vegetativ form. I senare delen av juni börjar blomningen, vilket underlättar såväl sökande som artbestämning.

Fröproduktionen varierar kraftigt från plats till plats och förefaller vara rikligast på exponerade platser där ljuset når fältskiktet. Efter befruktningen böjs vipptoppen på ett för arten karakteristiskt sätt (bild 6 och 7). Lutande vippor kan lysa vackert gulbrunt på långt håll i solskenet och den egenskapen har också bidragit till att plantor i exponerade branter och otillgängliga lägen upptäckts.

Olika karaktärer gör artbestämningen av skogssvingel möjlig under årets alla snöfria månader. Alla karaktärer som beskrivits ovan och som definierar arten, är utvecklade

Bild 2. Tuva av skogssvingel i Frualid.
Foto: Göran Mattiasson 2014-03-24.

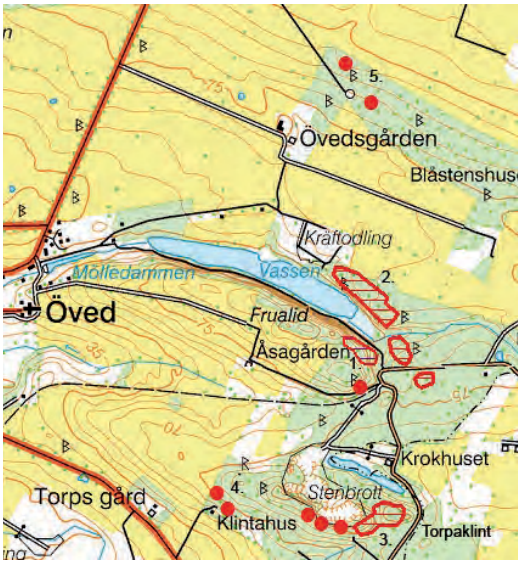
under juli till oktober månad i Skåne. Skogssvingel växer ofta på i övrigt vegetationsfri skogsmark utan förnalager, i steniga branter och sluttningar samt på sluttkrön och i närheten av rinnande vatten. Den kan också bilda täta bestånd i bokskog och ackumulerar då ibland bokförna kring tuvorna vilket verkar gynna etablerade tuvor men som förhindrar etableringen av groddplantor. Trots detta kan det vara svårt att hitta gräset, särskilt om antalet exemplar är få. Några platser har jag besökt flera gånger. Detta har resulterat i en del nya fynd av små bestånd i skogar med tidigare kända förekomster och i något fall av en större population – Hallandsåsen, där endast ett fåtal plantor tidigare var rapporterade.

Öveds skogar med Skånes största bestånd

Skogarna inom Öveds socken var en naturlig utgångspunkt för sommarens arbete. Här finns landskapets största bestånd av skogssvingel på 6 platser med mer än 80 procent av landskapets långt över 20 000 tuvor av arten.

I **Frualids** branter och närmaste omgivningar i öster är förekomsten av skogssvingel riklig med stora bestånd som är kända sedan 1850. De flesta tuvorna är välutvecklade (bild 2). Ofta växer de intill varandra och täcker en mer eller mindre sammanhängande yta (jfr bild 3 och 11). Skogssvingel uppträder sparsamt, särskilt på torrare mark, i tuvliknande bildningar med några fåtal mot marken tryckta blad (jfr bild 4). Under senvintern eller övergången mot vår uppfattas inte dessa plantor som reella tuvor. Totalt finns här ett bestånd av flera tusen exemplar, vilket okulärt bedömts vara av samma storleksordning som för 50 år sedan. För cirka 30–35 år sedan avverkades träd för att bereda plats för ny skog. Under några år bildades täta ruggar med skogssvingel. Dessa försvann, när skogen växte upp och idag vittnar endast enstaka plantor i gläntor om denna tid. Norr om Frualid och sjön **Vassen** finns de största och mest välutvecklade plantorna med många tusen tuvor. Detta är ett av Skånes största bestånd, om inte rentav det allra största.

Bokskogarna i **Torpaklint**, som ligger söder om Frualid, hyser ett av Skånes största bestånd av skogssvingel (bild 11) med många tusental tuvor. I väster begränsas skogssvingelns utbredningsområde av en bergtäkt. Väster om detta område ligger **Klintahus** som hyser ett fåtal plantor. Dessa var i våras nedbetade av rådjur. Skador på skogssvingel är inte vanligt, inte ens i de vilttäta områden med tydliga betesskador på buskar och träd som jag besökt. I

Karta 2. Skogssvingelns utbredning kring Frualid. Lokalnummer enl. bilaga s. 15.

Bild 3. Bestånd av skogssvingel i Nationalparken Stenshuvud. Gulgrå skivlösa slidor vid skottbasen är typiska kännetecken som karakteriserar arten. Foto: Göran Mattiassom 2014-03-29.

Bild 4. Spridda grässtrån i form av små glesa grästuvor på torrmark är inte ovanligat, här i Duckarp vid Vramsån. Foto: Göran Mattiasson 2014-04-10.

västra delen av Öveds skogar utmed och intill naturreservatet **Borstbäcken** finns det fjärde stora beståndet av skogssvingel i socknen. I bokskogssluttningen mot bäcken och intilliggande bokskog har beståndet av skogssvingel minskat sedan jag såg det första gången för 50 år sedan. Delar av sluttningen är numera granplanterad. I bokskogens torra partier ligger merparten av bladen av skogssvingeln tryckta mot marken för att under sommaren utvecklas och under sensommaren bilda vackra och ståtliga tuvor.

Norr om **Övedsgården** växer i ett undanskymt område ett 60-tal tuvor i ett skogsområde tillsammans med ett stort antal sällsynta lövskogsarter – ett område som jag känner sedan 1964 men som är dåligt känt av de flesta botanister. Hur mycket kommer att överleva, när granplantorna i det intilliggande området utvecklas till tät granskog? I år upptäcktes en ensam tuva på en halv kilometers avstånd från huvudbeståndet under några granar i bokskogen.

Nationalparkerna Stenshuvud och Söderåsen

I Stenshuvuds nationalpark har antalet tuvor av skogssvingel ökat under senare år.

När jag 1986 första gången hittade skogssvingel på Stenshuvud noterade jag 50 tuvor. Samma år genomfördes en botanisk inventering av området och i rapporten anges att det fanns ett 100-tal tuvor. Här växer vitala och fräscha plantor (bild 3) i skärningen utmed en gammal hålväg med Östersjön i bakgrunden. Öster om hålvägen hittade Jörg Brunet 2014 ytterligare några tiotal grästuvor.

Oddvar Fiskesjö och Håkan Sandbring skriver 2009 i ”En sagolik verklighet – Boken om Söderåsens Nationalpark”, att ”Det sällsynta gräset skogssvingel växer i en nordvänd rasbrant i Kvärkabäckens dalgång. Det finns här ett hundratal tuvor av växten, som bara hittats på ett tjugotal platser i Skåne. Skogssvingel är ett flerårigt, kraftigt tuvbildande, 100–150 cm högt gräs. Tuvorna kan bli flera decennier gamla. De kan förväxlas med tuvorna av den vanliga arten piprör, men skogssvingelns blad är bredare och mörkare gröna. Arten trivs i skuggiga lägen på torr, gärna stenbunden, måttligt bas- och näringsrik mark, oftast i bokskogar, i

Tabell 1. Antal tuvor av skogssvingel på Stenshuvud.

År	1986	2005	2014
Antal tuvor	100	100	140

raviner eller branter vid vatten. Den är mycket känslig för bete, slåtter och tramp och kräver skogsbestånd med hög och jämn luftfuktighet. Skogssvingel är en av de bästa indikatorerna bland kärlväxter för naturskog med lång kontinuitet."

Torsten Håkansson upptäckte under 1940-talet skogssvingel på sex nya växtplatser i Skåne varav tre på Söderåsen inom det nuvarande nationalparksområdet, två i Kvärka-bäckens dalgång och en i Dejebäckens dalgång. Skogssvingel har utan framgång sökts på de båda andra platserna.

Åvarp på Söderåsen

På Söderåsens sydvästsluttning norr om Åvarps naturreservat växer skogssvingel på två skilda men näraliggande växtplatser. Platsen upptäcktes 1943 i den brantaste delen av den bokskogsklädda sluttningen. I den steniga marken växer uppskattningsvis minst 200 individ. Många plantor är vegetativa och består av ett fåtal blad tryckta till marken, ett fåtal plantor har blommor, några är betesskadade av dovhjort. I och intill beståndet växer piprör. Omgivningarna på planare mark domineras helt av piprör.

Kullaberg

I nyfallen snö, som täckte både mark och vegetation, blev jag vid besöket på Kullaberg den 5 december 2010 visad på både skogssvingel och den nyupptäckta växtplatsen i sluttningen på bergets nordsida.

Det första fyndet av skogssvingel på Kullaberg rapporterades 1909 av T. Sjövall. Hård av Segerstads karta över "Sydsvenska florans växtgeografiska grupper" (1924) redovisar skogssvingel på Kullaberg tillhörande gruppen "förvildade eller osäkra förekomster eller stundom utgångna sådana". John Kraft (1982) uppger efter egna undersökningar publicerade i "Floran i Brunnby socken med Kullaberg" att några senare uppgifter eller belägg av skogssvingel från Kullaberg inte föreligger. Jörg Brunet, som kartlade förekomsten av skogssvingel i Skåne 1990–1994 uppger "sannolikt felaktig uppgift enligt J. Kraft" och sökte därför inte särskilt efter arten på Kullaberg. Den 16 maj 2010 hittade Erik Ljungstrand 105 tuvor av skogssvingel växande centralt men otillgängligt i bergsbranten ett stycke vid sidan av de upptrampade stigarna på norra sidan av Kullaberg, där den uppenbarligen funnits under lång tid. Om detta är en ny förekomst eller densamma som tidigare blivit omskriven lär vi aldrig med säkerhet få veta. Ljungstrand redovisar 2010 fyndet och växtplatsen på Kullaberg i artikeln "Några intressanta fynd på Kullaberg", Botaniska Notiser 143:4.

Bild 5. Nationalparken Söderåsen med skogssvingel i branten vid Kvärkabäcken. Foto: Göran Mattiasson.

Hallandsås

På nordsidan av Hallandsåsen finns skogssvingel på två intilliggande växtplatser. Skogssvingel upptäcktes 1952 av Henning Weimarck i bokskogen i Lyadalen på Hallandsåsen söder om Båstad, nära gränsen mot Halland, där arten ännu inte hittats. Växtplatsen ligger i

Bild 6. Skogssvingel i blom.
Foto: Göran Mattiasson 2014-07-22.

bäckravinen i den brantaste delen mot Lyadalen och är så otillgänglig, att det är farligt att försöka räkna exakta antalet plantor.

Mats Gustafsson hittade 1989 och rapporterade 1992 i ”Kulturlandskap och Flora på Bjärehalvön” från samma plats ett 20-tal plantor av skogssvingel i branten mot Lyadalen – en verklig klenod i Bjäres flora. Populationen fanns 2014 kvar i till synes samma storleksordning. Brunet rapporterade 1994 att skogssvingel finns i några tiotal tuvor i gammal bokskog och på klippor vid forsen i Lyabäcken.

Skogssvingel växer även i de **högst belägna delarna av bokskogen** i Lyadalen. Populationen omfattar ett tusental tuvor. Ytterligare några tiotal tuvor växer spridda i bokskogen. Det stora beståndet förefaller vara en tidigare okänd förekomst, som jag första gången hittade 2005 och på nytt besökte sommaren 2014.

Bjäret, Rövarkulan och Åbjär

På **Bjäret**, en hög vulkanrest nästan mitt i Skåne väster om Frostavallen, har skogssvingel en av sina två växtplatser i Höörs kommun. I sluttningen och på toppen av höjden har skogssvingel etablerat sig. Växtplatsen är känd sedan 1995 och upptäcktes av Torbjörn Tyler.

Skogssvingel i naturreservatet **Rövarkulan** i Höörs kommun är en lättillgänglig lokal för besökare som vill se det sällsynta gräset. Själv såg jag de stora bestånden i de nordvända branterna i Rövarkulan första gången sommaren 1964. I rasbranter och sluttningar ovanför Bråån dominerar lokalt det högvuxna gräset. Totalt finns ett par slänter med vardera över tusen tuvor. Beståndet verkar 2014, 50 år senare, i princip ha en relativt oförändrad utbredning och omfattning jämfört med minnesbilden från förr.

Jag fann en tuva av skogssvingel den 1 juni 1999 i samband med ett besök för att bedöma om dalgången och bokskogen i **Åbjär** vid Söndreå på Linderödsåsens nordostsluttning innehöll så höga naturvärden att det fanns motiv att skydda den som naturreservat. Idag har staten förvärvat området i syfte att skydda växt- och djurliv i området. Idag vet jag också att Ulf Gärdenfors hittade och rapporterade förekomst av skogssvingel i området 1991.

Skulle jag återfinna skogssvingel i Åbjär? Jag upptäckte efter mycket sökande en planta som lyste gult i solskenet högt upp i en brant – en plats som syntes omöjligt att ta sig upp till. Men det måste vara skogssvingel – allt stämde! Jag fortsatte sökandet och fann nedanför berget och något nedströms ett antal plantor intill vattendraget. I sådana delvis mycket otillgängliga områden kan det finnas fler plantor än vad som hittills upptäckts!

Vramsån och Klintabäcken

Linderödsåsens nordostsluttning avvattnas söder om Tollarp genom Klintabäcken som mynnar i Vramsån, vilken i sin tur rinner upp i den centrala delen av Skåne vid Bosarpasjön.

Staten har förvärvat ett par markområden med bokskog norr om Tollarp i sluttningarna

Bild 7. Skogssvingel med karakteristiskt lutande vippor i Rövarkulan.
Foto: Göran Mattiasson 2014-07-25.

söder om Vramsån vid **Råbockarp** och **Duckarp**, vilka båda hyser bestånd av skogssvingel. Växtplatserna är typiska för arten – mark i äldre bokskog i sluttningen nära vattendrag. I Råbockarp, varifrån arten är känd sedan 1944, finns enstaka plantor eller grupper av tuvor spridda i bokskogsområdet. I Duckarp är tillväxten och skottbildningen närmast obefintlig, vilket innebär att tuvorna med tiden försvinner (bild 4).

Utmed **Klintabäcken** växer stora bestånd av skogssvingel i sluttningen utmed en längre sträcka. Äldre bokskog dominerar med inslag av ädla lövträd som ger ett tätt krontak. Lövverket i trädkronorna är så kompakt att endast 2–3 procent av tuvorna gick i blom sommaren 2014, oftast med enstaka strån i varje blommande planta.

Kullatorpet och Havgård

Skogssvingel förekommer på två skilda lokaler i skogarna öster om Havgård – dels kring **Kullatorpet** med minst tre olika bestånd, dels

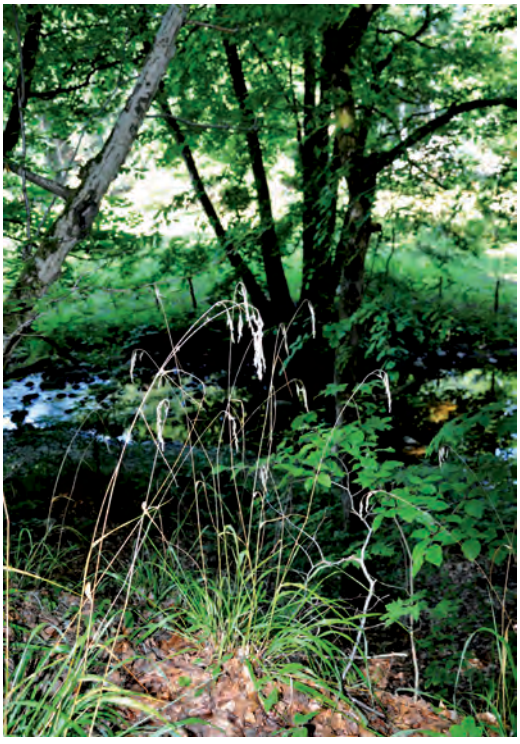

Bild 8. Skogssvingel i branten ovan vattendraget.

Bild 9. En gammal men steril planta i mörk bokskog vid Klintabäcken. Foto: Göran Mattiasson 2014-07-22.

i skogen närmast öster om **Havgård** med likaledes tre bestånd (Bild 1).

Skogssvingel växer här på bar mark i sluttningar och dikesskärningar i gammal bokskog. Arten är känd från området sedan 1947, där den hittades och fortfarande finns i den centrala delen av skogsområdet öster om Havgård. Tuvorna växer dels på den övre delen av en bokskogskulle, dels på svagt sluttande mark i ett närbeläget bokskogsområde. Inte på någon plats växer skogssvingel tillsammans med andra näringskrävande och exklusiva arter, som utmärker stora delar av skogsområdets artrika ytterområden.

Gisstorp

Skogssvingel har ett av sina minsta bestånd växande på svagt sluttande mark i bokskog öster om Gisstorp, cirka 3 kilometer ostnordost om Havgård. Själva förekomsten av skogssvingel finns cirka 100 meter sydost om den lilla sjön. Växtplatsen har varit knepig att återfinna, trots att jag besökte området så sent som i april 2005, då jag fann några tiotal tuvor av gräset.

Rosenlund och Ovesholm

Arvid Nilsson var den förste som 1968 rapporterade skogssvingel från bäckdalen norr om **Rosenlund**. Idag finns arten i fyra närbelägna delområden i den fuktiga lövskogen. I en skärning mot bäcken, utmed skogsvägen och i skogen mellan bäck och väg finns väl avgränsade bestånd på förhållandevis plan mark.

Intill slottsparken i **Ovesholm** växer skogssvingel på tre höjdpartier i bokskogsmiljöer norr om slottet i närheten av ett stort dike. Härifrån rapporterades arten första gången 1965 av Thomas Karlsson under inventeringen av Skånes Flora. 1997 noterades en tuva väster om befintligt bestånd men tuvan försvann, när en maskin grävde bort jorden för att anlägga den idag befintliga dammen.

I de båda parkerna finns också parkgröe, särskilt rikligt i Rosenlund. I Ovesholm växer även vitfryle tillsammans med skogssvingel och parkgröe.

De båda växtplatserna i parkliknande slottsmiljö avviker väsentligt från alla andra växtplatser med skogssvingel. Det finns goda

skäl att tro att gräset kommit till båda växtplatserna som gräsfröinkomling.

Tack

Kartläggningen av skogssvingel i Skåne har genomförts under tiden mars–oktober 2014. Jag vill tacka var och en som lämnat upplysningar om växtplatser med skogssvingel mm. men särskilt Jörg Brunet samt Jan Åke Hederås, Kjell-Arne Olsson, Torbjörn Tyler och Richard Åkesson.

Bild 10. Vacker tuva av skogssvingel.
Foto: Göran Mattiasson.

Litteraturlista

ArtDatabanken 2010. Artfaktablad, Skogssvingel. SLU.

Brunet, J. 1991. *Inventeringsresultat (1990, 1991, Skåne) för Hordeymus europaeus, Festuca altissima, Bromus ramosus och Bromus benekenii* (opubl. stencil. Lund).

Brunet, J. 1994. *Importance of soil solution chemistry and land use to growth and distribution of four woodland grasses in south Sweden*. Dissertation. Dept. of Ecology, Lund university. Lund.

Brunet, J. 1994. Utbredning av sällsynta lundgräs i södra Sverige. *Svensk Bot. Tidskr. 88*:103–108. Lund.

Fiskesjö, O. & Sandbring, H. 2009. *En sagolik verklighet – Boken om Söderåsens nationalpark.* Länsstyrelsen i Skåne län m fl. Malmö.

Gustafsson, M. 1992. *Kulturlandskap och Flora på Bjärehalvön*. Lund.

Hård av Segerstad, F. 1924. *Sydsvenska florans växtgeografiska huvudgrupper.* Malmö.

Kraft, J. 1982. *Floran i Brunnby socken med Kullaberg.* Motala.

Ljungstrand, E. 2010. Några intressanta fynd på Kullaberg. *Bot. Not. 143:4*. Lund

Martinsson, I.. 1972. *Naturvårdsundersökning av Rövarekulan.* Medd. fr. Forskargruppen för skötsel av Naturreservat. Avd. för Ekologisk Botanik. Lund

Tyler, T. m. fl (red.) 2007. *Floran i Skåne. Arterna och deras utbredning*. Lund.

Weimarck, H. & Weimarck, G. 1985. *Atlas över Skånes flora*. Stockholm.

Bild 11. Ett av Skånes största bestånd av skogssvingel växer i bokskog, Torpaklint i Öved.
Foto: Göran Mattiasson.

Bilaga

Tabell 2. De skånska lokalerna för skogssvingel med biotoper, RUBIN-koordinater och totala antalet tuvor.

	Lokal	Biotop	RUBIN-koordinater	Totalantal
1.	Frualidsområdet	Bokskog, branten	2D5d0205–0012, 2D4d4902–2D5d0012, 2D4d4914, 2D4d4710	>2200
2.	Bokskog norr Vassen	Bokskog	2D5d0805–0311	>10000
3.	Torpaklint	Bokskog	2D4d4005–4010, 2D4d4007, 4212	>5000
4.	Klintahus	Bokskog	2D4d4203, 4102	130
5.	Övedsgården	Ädellövskog, bokskog	2D5d1808, 1414	ca 100
6.	Borstbäckenområdet	Lövskogbacke mot å	2D5c33–133413, 2D5c3513, 3515, 2807	>2000
7.	Stenshuvud	Hålväg i ädellövskog	2E4a1030	ca 160
8.	Kullatorpet	Bokskog	2C0j2118, 2224, 2715	135
9.	Havgård	Bokskogssluttning	2C0j3015, 2911, 2715	212
10.	Gisstorp	Bokskog	2C0j3443	40
11.	Rövarkulan	Bokskogsbrant	2D7b2102–1909, 1904, 1906	> 2000
12.	Bjäret, Ulfsbjär	Bokskog, på toppen	3D1b2708	300
13.	Duckarps kvarn	Bokskogssluttning	3D1f3306	140
14.	Råbockarp	Bokskog	3D1f2216, 2414, 2316, 2215	370
15.	Ovesholms slott	Bokskog	3D1h4625	520
16.	Klintabäcken	Bokskog	3D0g0344–0246–0346, 0446	1000
17.	Åbjär	Bokskog, bäckravin	2D9h0222	65
18.	Söderåsen, Nationalparken	Bokskog, rasbrant	3C2h2637	150
19.	Kullaberg, ONO Kullagården	Bergbrant med bokskog	3B9i1336	100
20.	Lyadalen	Bokskog, brant mot å	4C1d2931, 2633	1000
21.	Rosenlund	Fuktig lövskog, vid dike	3C3d3510–3612	210
22.	Åvarp	Brant med bokskog	3C4f0012	ca 200

